

Bir basın mağduru da uyuşturucu olayında yaşandı

26.08.2012

Etik anlamda karnesi pek iyi olmayan Kıbrıs Türk basını, eksilerine bir yenisini daha ekleyerek, güven sorunu yaşamaya ve basın mağdurları yaratmaya devam ediyor. Çözüm çok zor değildir, yeter ki problem olduğunu kabul edelim ve çözmek isteyelim.

Gazetecilerin toplumdaki ayrı bireyler olmadığını sürekli dile getirenlerdenim. Toplum içindeki tüm bireyler gibi gazeteciler de toplumsal olaylar karşısında zaman zaman aşırı tepkiler verebildikleri gibi, hatalar da yapabilmektedirler. Sürekli olarak araştırmasını ve doğru bilgiyi ulaşmasını arzu ettiğimiz gazeteciler bazen bunları yap(a)madıkları gibi, eksik ve yanlış bilgiler ile de haber oluşturabiliyorlar. Bu noktada sadece basın emekçilerini günah keçisi ilan etmek gayesinde değilim; aksine topluma bilgi verme adına yaptıkları meslekten dolayı kendilerini teker teker kutlamalıyız. Tecavüz, intihar, insana yönelik şiddet, uyuşturucu ve cinayet gibi adli olaylarda toplumun duygusal tepkisi çoğu zaman diğer olaylara göre daha farklı oluyor. İnsan olmanın getirdiği bir vicdan ile söz konusu adli konularda gazeteciler de zaman zaman duygularına yenilerek, hata yapabiliyor.

Uyuşturucu trafięi

Kıbrıs Türk basınına yansıyan adli haberler arasında uyuşturucu haberleri her zaman dikkatimi çekmiştir. Haberin çerçevesi, söylemi, manşetteki dil kullanımı ve fotoğraflar özellikle toplumu ilgilendiren bu tarz haberlerde farklılıklar ortaya koyuyor. Kıbrıs gibi ufak bir Akdeniz adasında yaşanan uyuşturucu trafiği ve yakalanan kişiler hiç de küçümsenecek gerçekler değildir. Elbette toplum adına gazetecilik yapan basının da uyuşturucu konusunda yaşananları kamuoyuna taşımaları normaldir. Bu konuda yaşananlar ileriye ışık tutması adına, dersler çıkarılması ve gençlere ibret olması noktasında basında yer alması gerekiyor. Ancak basın kendinde

kamusal bir yayın anlayışı benimserken bazı hatalar da yapmıyor değil.

Basının gözünde suçlu oluyor

Bu hatalarından bir tanesi; haberin manşetinde kullanılan dil ile ilgili oluyor. Neden ise Kıbrıs Türk basınında bir kişinin zanlı olarak tutuklanması veya gözaltına alınması hiç önemsenmiyor. Bunun tam aksine kişi(ler) uyuşturucu, hırsızlık, tecavüz ve benzeri adli olaylara karışmış ise o kişi(ler) basının gözünde suçlu ilan edilebiliyor. Basının gözünde suçlu olmak aslında kamuoyu nezdinde suçlu olmakla eş değerde. Geçtiğimiz hafta Girne'de yaşanan tecavüz ve soygun olayında bazı basın yayın organlarının haberleriyle zanlı olarak tutuklanan iki kişiyi suçlu ilan ederek mağdur ettiğini hatırlayabiliriz.

"Toplumsal hassasiyet"

Havadis Gazetesi Yazı İşleri Müdürü Hüseyin Ekmekçi'nin "basın mağdur yaratıyor" ifadesine destek olarak Girne'de yaşanan tecavüz ve soygun olayını gösterebiliriz. Basının son aylarda mağdur ettiklerine bir örnek daha verebiliriz. Uyuşturucu konusundaki bu örnek; Gazimağusa Serbest Liman Bölgesi'nde yaşandı. Haberi okumayanlar için kısaca hatırlatırsak; söz konusu limanda polis ekipleri tarafından ele geçirilen kolilerin içerisinde uyuşturucu madde olduğu tespit edildi. Koliler arasında yer alan bir kolinin üzerinde özel bir şirketin müdürünün adı yazdığı için polis şüpheli olarak bu kişiyi tutukladı. Basının yaptığı yanlışlık tam da bu noktada başlıyor. Haberin genel çerçevesi "toplumsal hassasiyet" üzerine kuruluyor. Böylece toplumu zehirleyecek olanlara karşı basın ne yazar ne çizer ise haklı görülüyor. Gazimağusa'da yaşanan söz konusu uyuşturucu olayında Kıbrıs gazetesi: "Binlerce kişi zehirlenecekti" (15 Haziran 2012) manşetiyle bu haberi ön sayfadan verirken, Haberdar: "Uluslararası soruşturma" (15 Haziran 2012), Afrika: "24 kg. uyuşturucu" manşetleri attılar. Bir sonraki gün ise Kıbrıs Volkan: "CTP'de mali sayman" " (16 Haziran 2012) ifadesini manşetine taşıdı.

Aynı olay farklı çerçeveler

Haberde kullanılan manşet söylemleri değerlendirildiğinde, Haberdar ve Afrika gazetelerinin daha tanımlayıcı manşetler attığı görülmektedir. Her iki gazete de konun ne olduğunu okuyucularıyla buluşturarak, tanımlayıcı haber çerçeveleri dikkat çekti. Kıbrıs gazetesi toplumun uyuşturucu gibi bir zehirden nasıl etkilenebileceğini ön planda tutarak kamusal bir yayın benimserken, Kıbrıs Volkan ise olaya siyasi bir çerçeveden yaklaşarak söz konusu zanlının politik kimliğini öne çıkaran bir manşet attı.

Talihsizlik ve mağduriyet

O günlerde gazeteleri okuyanlar bu kişinin konuyla ilgili suçlu olup olmadığını gazetelerden anlamaya çalışırsa yanılgıya düşebilir. Bir kere yargı süreci devam ediyor ve bu kişinin konuyla ilgili suçlayacak olan merci basın değil, hukuk olması gerekiyor. Ama bazı gazetelerin bu süreci beklemeden manşetlerinde ve kullandıkları haber çerçevelerinde söz konusu kişiyi suçlu ilan etmesi gazetecilik etiği açısından kabul edilemez. Ayrıca basının söz konusu kişinin açık ismini haberlerde kullanması ve fotoğrafını yayınlaması ise tam bir talihsizlik ve mağduriyet olsa gerek.

Suçsuz bulunarak serbest bırakıldı

Olayın gazetelere haber olmasından sadece birkaç gün sonra Havadis Gazetesi'nden Nadire Kraşlıoğlu imzalı bir haber söz konusu kişinin isminin yazılı olduğu koliden uyuşturucu değil, tavuk sosu çıktığını duyurdu. "Uyuşturucu değil kentucky tozu çıktı" manşetiyle okuyucuya sunulan haberde Gazimağusa Kaza Mahkemesi tarafları dinledikten sonra zanlının 7 gün daha tutuklu kalması yönünde emir verdi. Bu haberden bir hafta sonra ise mahkemeye çıkarılan zanlı, mahkeme tarafından suçsuz bulunarak serbest bırakıldı.

Güven sorunu

Bu noktada gazetecilerin haber çerçevelerini ciddi bir şekilde gözden geçirmeleri gerekiyor. Girne'de yaşanan tecavüz ve soygun olayındaki gibi,

bu olayda da gazeteciler kişilerin açık isimlerini, fotoğraflarını kullanarak ve manşetlerde suçlayıcı ifadeler kullanarak bu kişilere mağduriyet yaşattı. Etik anlamda karnesi pek iyi olmayan Kıbrıs Türk basını, eksilerine bir yenisini daha ekleyerek, güven sorunu yaşamaya devam ediyor.

Çözüm, çok zor değil

Diğer toplumsal haberlerde olduğu gibi bu tür adli olaylarda mahkeme süreci devam ederken yayınlar yapılacak ise gazeteciler şunlara dikkat edebilir. (i) Duygusal ve bireysel davranmadan haber çerçevelerini oluşturmak. (ii) Daha tanımlayıcı ve öyküleştirmeden uzak bir dil kullanmak. (iii) Zanlı olarak tutuklananları mahkeme kararı açıklanmadan suçlu ilan etmemek. (iv) Mahkeme devam ederken yapılacak haberlerde zanlıların ve diğer muhatapların tam isimlerini açıklamamak. (v) Mümkünse haberi fotoğrafsız kullanmak. (vi) Tanımlayıcı manşetler kullanarak, topluma sağduyu mesajları vermek. Çözüm çok zor değildir, yeter ki problem olduğunu kabul edelim ve çözmek isteyelim.